

V Bruseli 15. 5. 2018
COM(2018) 320 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEJ RADE,
RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU
A VÝBORU REGIÓNOV**

Dokončenie dôveryhodného digitálneho jednotného trhu pre všetkých

**Príspevok Európskej komisie k neformálnemu stretnutiu lídrov EÚ na tému ochrany
údajov a digitálneho jednotného trhu, ktoré sa koná 16. mája 2018 v Sofii**

*Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydliu
a komunikácie.*

*Každý má právo na ochranu osobných údajov, ktoré sa ho týkajú.
Tieto údaje musia byť riadne spracované na určené účely na základe súhlasu dotknutej osoby
alebo na inom oprávnenom základe ustanovenom zákonom. Každý má právo na prístup
k zhromaždeným údajom, ktoré sa ho týkajú, a právo na ich opravu.
Dodržiavanie týchto pravidiel podlieha kontrole nezávislého orgánu.*

Článok 7 a 8 Charty základných práv Európskej únie

*Európska únia by nemala len zachovávať náš európsky spôsob života, ale mala by aj posilňovať
postavenie tých, ktorí v nej žijú. Byť Európanom znamená aj mať právo na ochranu osobných
údajov prísnyimi európskymi právnymi predpismi. Európania totiž nechcú, aby dróny lietajúce
nad ich hlavami zaznamenávali každý ich pohyb, ani aby spoločnosti hromadili informácie
o každom ich kliknutí myšou. Pretože v Európe na súkromí záleží. V hre je ľudská dôstojnosť.*

predseda Jean-Claude Juncker
Prejav o stave Európskej únie zo 14. septembra 2016

Európska komisia víta rozhodnutie predsedu Európskej rady naplánovať v rámci Agendy lídrov diskusiu o ochrane súkromia a osobných údajov občanov a ostatných otázkach týkajúcich sa digitálnej Európy vrátane prijatia všetkých legislatívnych nástrojov, ktorými sa vytvára digitálny jednotný trh. V tomto oznámení sa predkladá súbor konkrétnych opatrení, ktorých cieľom je zabezpečiť ochranu súkromia a osobných údajov občanov a urýchliť dokončenie digitálneho jednotného trhu v roku 2018 a ktoré poslúžia ako podklad pre neformálnu diskusiu hláv štátov alebo vlád, ktorá sa uskutoční 16. mája 2018 v Sofii¹.

1. Úvod

Európska rada v roku 2015 schválila stratégiu digitálneho jednotného trhu v Únii. Po troch rokoch sa jednotný digitálny trh stáva skutočnosťou². Komisia predložila všetky plánované legislatívne návrhy³. Návrhy o mobilnom roamingu a o prenosnosti online obsahových služieb už boli prijaté. Všeobecné nariadenie o ochrane údajov sa začne priamo uplatňovať v celej Únii 25. mája. Je len otázkou týždňov, kedy sa zavedú všetky ďalšie hlavné nové kroky v oblasti sieťovej a informačnej bezpečnosti a elektronickej identifikácie. Ešte pred koncom roka sa dohodne a bude predložený ďalší súbor legislatívnych návrhov, ktorými sa sprístupnia služby online. Všetky predstavujú zásadné kroky k splneniu cieľa, ktorým je dokončenie digitálneho jednotného trhu.

Stratégia digitálneho jednotného trhu zohráva kľúčovú úlohu v tom, aby EÚ prosperovala vo vznikajúcom globálnom dátovom hospodárstve. Údaje sú v digitálnej spoločnosti ústredným aktívom. Smartfóny, energetické siete, vozidlá, domáce spotrebiče a jednotlivci v rámci svojich každodenných aktivít každú sekundu generujú údaje v čoraz väčšom objeme. Výrobcovia, platformy a poskytovatelia služieb tieto údaje zhromažďujú, spracúvajú a používajú, aby používatelom poskytovali nové služby a získali konkurenčnú výhodu.

Príležitosti dátového hospodárstva EÚ nevyužíva dostatočne: v Európe sa uchovávali len približne 4 % globálnych údajov. Má však veľa výhod: silnú výrobnú základňu, rýchlo sa rozvíjajúci „ekosystém“ začínajúcich podnikov, nedávno digitalizované priemyselné postupy a kvalifikovanú pracovnú silu. Ak sa tieto výhody podarí využiť a rozšíriť, európske dátové hospodárstvo sa môže stať významnou hybnou pákou rastu, môže podnecovať vytváranie nových pracovných miest, sprístupňovať nové obchodné modely a otvárať nové príležitosti v oblasti inovácií⁴. Hodnota európskeho dátového hospodárstva môže do roku 2020 prevýšiť 700 miliárd EUR, čo predstavuje 4 % hospodárstva EÚ.

Revolúcia v podobe dátového hospodárstva však so sebou prináša aj výzvy pre naše spoločnosti a naše hodnoty, na ktorých je Únia založená, ako je demokracia, ľudské práva a právny štát. Nedávne udalosti ukázali, že údaje sa môžu zhromažďovať, spracúvať a využívať na úkor súkromia. Prístup k veľkému množstvu údajov možno využiť na získanie neoprávnenej výhody nad konkurentmi alebo dokonca na ovplyvňovanie médií a verejnej mienky. K osobným údajom môžu získať neoprávnený prístup tretie strany. Podľa Charty základných práv EÚ patrí rešpektovanie súkromného života a ochrana osobných údajov medzi základné práva v EÚ⁵. Dôkladná ochrana osobných údajov, dôvernosť komunikácií

¹ Závery Európskej rady z 22. marca 2018.

² COM(2015) 192 zo 6. mája 2015, Oznámenie s názvom Stratégia pre jednotný digitálny trh v Európe.

³ Pozri prílohu.

⁴ COM(2018) 306, Oznámenie s názvom Obnovený európsky program pre výskum a inovácie; COM(2018) 267-272 – Budovanie silnejšej Európy: úloha politik týkajúcich sa mladých ľudí, vzdelávania a kultúry.

⁵ Článok 7 a 8 Charty základných práv EÚ.

a bezpečnosť údajov zohrávajú kľúčovú úlohu v tom, aby sa rozptýlili pochybnosti jednotlivcov, že by mohli byť ich údaje zneužitú, a aby sa vybudovala dôvera. Bez tejto dôvery sa nenaplní potenciál prekvitajúceho dátového hospodárstva.

Aby sa jednotný digitálny trh stal skutočnosťou a s cieľom zabezpečiť, aby EÚ zostala hlavným aktérom globálnej súťaže v budovaní dátového hospodárstva, Európska rada sa v tomto oznámení vyzýva, aby naliehavo riešila zostávajúce otázky⁶. Nedá sa to však dosiahnuť bez dôvery občanov, pokiaľ ide o to, ako sú ich údaje chránené a využívané.

2. Ochrana osobných údajov, budovanie dôvery v digitálne hospodárstvo: všeobecné nariadenie o ochrane údajov a nariadenie o ochrane súkromia v elektronickej komunikácii

Nový režim ochrany údajov pre jednotlivcov v EÚ

Dve tretiny Európanov uvádzajú, že majú obavy z toho, že nemajú žiadnu kontrolu nad informáciami, ktoré poskytujú online, zatiaľ čo polovica z nich sa obáva, že sa stane obeťou podvodu⁷.

Nedávne zistenia týkajúce sa prípadu spoločností Facebook a Cambridge Analytica zvýšili informovanosť občanov o tom, že ich údaje môžu byť zneužitú, ak nie sú riadne chránené. Orgány EÚ na ochranu údajov konajú podľa súčasných pravidiel ochrany údajov a vyšetrojú tento prípad koordinovaným spôsobom. Komisia bola v kontakte s Facebookom a naliehala na spoločnosť, aby poskytla podrobnejšie informácie a plne spolupracovala s írskymi orgánmi a orgánmi Spojeného kráľovstva na ochranu údajov, ktoré vedú vyšetrovanie, aby pochopili, čo sa stalo, a či takmer 3 milióny dotknutých osôb z EÚ sú aj naďalej v ohrození.

Tieto udalosti sú názorným príkladom toho, že EÚ urobila správne, keď prijala prísne pravidlá ochrany údajov. So **všeobecným nariadením o ochrane údajov**, ktoré sa bude od 25. mája⁸ priamo uplatňovať v celej Únii, bude EÚ lepšie vybavená, aby sa takýmto prípadom v budúcnosti zabránilo a aby sa riešili.

Čo zmení všeobecné nariadenie o ochrane údajov

Po prvé, jednotlivci získajú lepšiu kontrolu nad tým, ako ich osobné údaje spracovávajú spoločnosti⁹. Nariadenie sa bude vo väčšine prípadov uplatňovať, v ktorých existuje zmluva alebo jasný súhlas jednotlivcov ako predpoklad na zhromažďovanie údajov – mlčanie alebo opomenutie konať nemožno považovať za súhlas. Zavádzajú sa posilnené požiadavky na transparentnosť a práva na informácie, prístup a vymazanie („právo na zabudnutie“). Ďalšiemu opätovnému použitiu údajov na nový účel musí predchádzať informácia užívateľovi s cieľom získať nový súhlas, pokiaľ to nie je zákonné z iných dôvodov a povolené podľa nariadenia. Napríklad podnik, ktorý zhromaždil údaje o klientoch na účely starostlivosti o zákazníkov, bude musieť informovať klienta o plánoch použiť tieto údaje na preskúmanie jeho nákupných návykov a bude musieť získať príslušný súhlas. Zhromažďovanie veľkého

⁶ Oznámenie o preskúmaní vykonávania stratégie digitálneho jednotného trhu v polovici trvania, COM(2017) 228 z 10. mája 2017.

⁷ Osobitný prieskum Eurobarometra 431, správa o ochrane údajov, jún 2015.

⁸ Nariadenie (EÚ) 2016/679.

⁹ Zákonosť spracovania údajov, článok 6 všeobecného nariadenia o ochrane údajov (EÚ) 2016/679.

množstva osobných údajov v rámci akejkoľvek zmluvnej konštrukcie alebo mechanizmu získavania súhlasu by bolo v rozpore so zásadami obmedzenia účelu a minimalizácie údajov.

Po druhé, nariadenie zavádza **silnejšiu ochranu proti porušeniu ochrany údajov** aj prostredníctvom povinnosti oznámiť dozornému orgánu najneskôr do 72 hodín, keď je pravdepodobné, že porušenie ochrany údajov bude predstavovať riziko pre práva a slobody jednotlivca. Za určitých okolností sa v ňom zavádza povinnosť informovať osobu, o údaje ktorej pri takomto porušení ide.

Po tretie, nariadenie zvýši účinnosť spolupráce medzi vnútroštátnymi orgánmi dohľadu v cezhraničných prípadoch a zabezpečí súdržný výklad a uplatňovanie pravidiel v Únii, a to aj prostredníctvom Európskeho výboru pre ochranu údajov (EDPB), ktorý poskytne poradenstvo a zabezpečí konzistentný výklad a uplatňovanie, keď bude dotknutých viacero členských štátov v rámci EÚ.

Napokon sa v tomto novom rámci posilňuje presadzovanie, pričom ústredným bodom je sieť vnútroštátnych orgánov na ochranu údajov, ktoré budú mať právomoc ukladať pokuty prevádzkovateľom a sprostredkovateľom, ktoré môžu dosiahnuť až 20 miliónov EUR, resp. v prípade spoločnosti, 4 % celosvetového ročného obratu, podľa toho, ktorá hodnota je vyššia.

Pravidlá EÚ na ochranu údajov umožňujú slobodný tok osobných údajov v Únii, z ktorých možno vygenerovať kritický objem údajov nevyhnutných pre silnú dátovú ekonomiku. Od voľného toku osobných údajov závisia napríklad cezhraničné prístupy v súvislosti s využívaním údajov z inteligentných meračov občanov na účely aplikácií inteligentnej siete a zlepšenie energetickej bezpečnosti. Ako sa uvádza v oznámení o umelej inteligencii pre Európu¹⁰, mala by sa podnecovať širšia dostupnosť údajov v súkromnom vlastníctve. Napríklad výmenou informácií o vypuknutí epidémie medzi jednotlivými krajinami by sa mohlo prispieť k včasnejšej reakcii zdravotníckych orgánov. Výmenou osobných zdravotných údajov a prístupom k nim by sa mohlo zlepšiť určovanie diagnózy a liečby. Výmenou údajov z vozidiel a dopravných prostriedkov by sa mohlo zlepšiť riadenie dopravy a znížiť dopravné preťaženie. Toto všetko sa dá uskutočniť a zároveň zabezpečiť vysoký stupeň ochrany osobných údajov.

Vytváranie skutočného európskeho dátového priestoru¹¹ si vyžaduje rovnaké podmienky aj pre iné ako osobné údaje a návrh na tento účel už existuje¹². Rýchla finalizácia nariadenia **o voľnom toku iných ako osobných údajov** bude tiež ťažiť z návrhov na zlepšenie prístupu k údajom z verejného sektora (pozri nižšie).

Nový režim ochrany údajov musí fungovať od prvého dňa¹³. Počas prechodného obdobia dvoch rokov pracujú vnútroštátne správy, orgány na ochranu údajov a súkromní prevádzkovatelia, aby boli pripravení na nový rámec. Teraz treba vynaložiť ďalšie úsilie, aby sme zabezpečili, že všetci budú plne pripravení. Hoci je menej ako dva týždne do začatia uplatňovania tohto všeobecného nariadenia, väčšina členských štátov ešte stále neprijala všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby ich vnútroštátny regulačný systém bol

¹⁰ COM(2018) 237 z 26. apríla 2018.

¹¹ Oznámenie s názvom „Smerom k spoločnému európskemu dátovému priestoru“, COM(2018) 232 z 25. apríla 2018, oznámenie o budovaní európskeho dátového hospodárstva, COM(2017) 9 z 10. januára 2017.

¹² Návrh nariadenia o rámci pre voľný tok iných ako osobných údajov v Európskej únii, COM(2017) 495 z 13. septembra 2017.

¹³ COM(2018) 43 – Silnejšia ochrana, nové možnosti – Usmernenie Komisie o priamom uplatňovaní všeobecného nariadenia o ochrane údajov od 25. mája 2018.

úplne v súlade s nariadením a aby ich vnútroštátne orgány na ochranu údajov mali dostatočné zdroje na plnenie svojich úloh. Je nevyhnutné urýchlené prijatie týchto opatrení. Komisia vyzýva členské štáty, aby prijali všetky potrebné opatrenia a venovali osobitnú pozornosť potrebám menších podnikov, aby sa zabezpečilo, že ich náklady na dodržiavanie predpisov nezhoršia ich schopnosť konkurovať väčším firmám.

Ochrana súkromia v elektronickej komunikácii: dôvernosc' komunikácie

Schopnosť komunikovať dôverne, online aj offline, je právom uznaným v Charte základných práv EÚ a veľkou požiadavkou občanov na digitálnu spoločnosť¹⁴. Únia nemôže tolerovať situáciu, keď niekto najskôr vytvorí podrobné politické profily svojich občanov tým, že vyťaží údaje o ich osobnej komunikácii a údaje o polohe, a potom tieto poznatky využije s cieľom pokúsiť sa manipulovať s politickým správaním občanov.

Z tohto dôvodu majú na zabezpečenie toho, aby nedošlo k porušeniu dôvernosti elektronickej komunikácie Európanov popri všeobecnom nariadení o ochrane údajov zásadný význam aj pravidlá o **ochrane súkromia v elektronickej komunikácii**. Takisto z toho vyplýva, že spracúvanie údajov z elektronickej komunikácie inými subjektmi než koncovými používateľmi nebude povolené a žiadny poskytovateľ služieb nebude mať prístup k zariadeniam bez súhlasu používateľov. Jednotlivci budú môcť aktívne kontrolovať svoju online prítomnosť prostredníctvom prehliadačov, aplikácií a digitálnych zariadení a budú mať možnosť zabrániť neoprávnenému sledovaniu alebo napojeniu bez uskutočňovanému bez ich súhlasu. Takto by sa stanovil svetový štandard obsahujúci konzistentný súbor pravidiel o ochrane súkromia v elektronickej komunikácii.

Nové pravidlá o ochrane súkromia v elektronickej komunikácii, keď ich schvália zákonodarcovia, sa budú vzťahovať na tradičných telekomunikačných operátorov, ako aj na nové komunikačné služby ako napr. e-mail, instant messaging alebo internetové služby založené na hlasových službách¹⁵. Zabezpečí sa dôvernosc' komunikácie a rovnaké podmienky pre všetkých prevádzkovateľov. Komisia vyzýva Radu, aby sa rýchlo dohodla na spoločnej pozícii s cieľom začať rokovania s Európskym parlamentom a dosiahnuť pokrok v záujme dosiahnutia dohody na jeseň tohto roka.

Medzinárodné toky údajov

Nové pravidlá EÚ na ochranu údajov vytvárajú pre Úniu ďalšie príležitosti v rámci celosvetového dátového hospodárstva. Rozširujú „súbor nástrojov“ pre medzinárodný prenos osobných údajov do tretích krajín, a to pridaním certifikačných mechanizmov a schválených kódexov správania spolu so záväznými a vymáhateľnými záväzkami prevádzkovateľov alebo spracovateľov, ako alternatívnych spôsobov zabezpečenia vysokej úrovne ochrany osobných údajov prenášaných z EÚ. Jednotné a zjednodušené pravidlá taktiež zvýšia atraktivnosť EÚ pre investície zo zahraničia.

To, ako americké orgány vyriešia udalosti spojené s firmami Facebook a Cambridge Analytica, je zásadná previerka funkčnosti štítu na ochranu osobných údajov medzi EÚ a USA, ktorý od roku 2016 zabezpečuje úroveň ochrany rovnocennú s úrovňou ochrany v EÚ. Komisia víta, že Federálna obchodná komisia USA začala vyšetrovanie predmetnej veci a bude ho pozorne sledovať, a to aj vzhľadom na druhé každoročné preskúmanie tohto štítu v septembri 2018. Štít na ochranu osobných údajov zaručuje, že každý jednotlivec z EÚ, ktorý sa domnieva, že jeho údaje boli nezákonne spracované spoločnosťami v USA, ktoré sa zúčastňujú na uplatňovaní štítu na ochranu osobných údajov, bude môcť využiť viacero

¹⁴ Schopnosť komunikovať dôverne, online aj offline, je právo uznané v článku 7 Charty základných práv EÚ; právo na súkromie a právo na dôvernosc' komunikácie sa vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov osobitne neupravuje.

¹⁵ COM(2017) 10. Až do tohto schválenia sa budú od 25. mája 2018, keď sa začne uplatňovať všeobecné nariadenie o ochrane údajov, odkazy na platný rámec o ochrane súkromia v elektronickej komunikácii – smernicu 2002/58/ES – považovať za odkazy na súhlas podľa všeobecného nariadenia o ochrane údajov.

možných ciest na dosiahnutie nápravy, ktoré budú ľahko dostupné a cenovo prístupné.¹⁶ Komisia to bude naďalej monitorovať, aby sa to v praxi dodržiavalo.

Stále viac krajín sveta si uvedomuje, že prísne pravidlá ochrany údajov a ochrany súkromia nielen zabezpečujú základné práva, ale vytvárajú dôveru v digitálnu ekonomiku. V dôsledku toho mnohé štáty prijímajú alebo modernizujú zákony o ochrane osobných údajov. Všeobecné nariadenie o ochrane údajov EÚ pritom často slúži ako inšpirácia, pričom pravidlá EÚ vytvárajú celosvetový štandard ochrany údajov a súkromia. V súčasnosti Komisia skúma rozhodnutia o primeranosti s Japonskom a Južnou Kóreou, čo by znamenalo, že by v prípade prenosu osobných údajov do týchto krajín z EÚ existovala rovnaká úroveň ochrany a boli k dispozícii rovnaké práva na nápravu ako v samotnej EÚ.

Komisia zároveň vypracovala prístup, ako môže EÚ prostredníctvom obchodných a investičných dohôd riešiť protekcionistické postupy, pokiaľ ide o cezhraničné toky údajov v digitálnom hospodárstve, a zároveň zabezpečiť úplné zachovanie práva na ochranu osobných údajov a súkromia. Tento prístup po začlenení do obchodných a investičných dohôd EÚ posilní voľné toky údajov aj dôveru v spôsob spracúvania osobných údajov.

So zreteľom na strategický význam všeobecného nariadenia o ochrane údajov pre zvrchovanosť Európskej únie v oblasti údajov by Európska rada mala pripomenúť všetkým členským štátom, že by nemali brániť jeho okamžitému a priamemu uplatňovaniu od 25. mája 2018, ale že by mali poskytnúť nezávislým vnútroštátnym orgánom na ochranu údajov všetky zdroje potrebné na zabezpečenie úplného a efektívneho uplatňovania nového právneho rámca rovnakým a jednotným spôsobom vo všetkých členských štátoch. S cieľom zabezpečiť spravodlivé a rovnaké podmienky, ako to zamýšľal zákonodarca EÚ, začne Komisia bezprostredne po 25. máji 2018 príslušné postupy, ak si členské štáty neplnia svoje povinnosti podľa všeobecného nariadenia o ochrane údajov.

Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby urýchlili svoju prácu a čo najskôr ukončili rokovania o nariadení o ochrane súkromia v elektronickej komunikácii (návrh ktorého Komisia predložila v januári 2017) a o aktualizovanom nariadení EÚ o ochrane jednotlivcov so zreteľom na spracovanie osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov.

3. Urýchlenie dokončenia digitálneho jednotného trhu: finalizácia kľúčových návrhov

Odstránením prekážok v oblasti digitálneho jednotného trhu v Európe by sa európsky hrubý domáci produkt mohol zvýšiť o dodatočných 415 miliárd EUR¹⁷. Od začatia vykonávania stratégie digitálneho jednotného trhu v roku 2015 Komisia vo svojej práci pokročila, pričom predložila návrhy týkajúce sa všetkých 29 iniciatív, ktoré boli identifikované ako kľúčové prvky pre fungujúci digitálny jednotný trh¹⁸. Výhody, ktoré občania už požívajú: žiadne dodatočné poplatky za mobilné telefonovanie, keď sa nachádzajú v **roamingu**; od ich zrušenia do leta 2017 sa zaznamenal štvornásobný nárast používania údajov pri cestovaní do iných členských štátov¹⁹. **Prenosnosť** znamená, že občania môžu teraz pozerieť svoj obľúbený audiovizuálny obsah a športové podujatia hocikde v EÚ. Odstránením neodôvodneného

¹⁶ Správa o prvom každoročnom preskúmaní fungovania štítu na ochranu osobných údajov medzi EÚ a USA, COM(2017) 611 z 18. októbra 2017.

¹⁷ COM(2015) 192 zo 6. mája 2015.

¹⁸ Pozri prílohu.

¹⁹ Medzinárodná porovnávacía správa BEREC o roamingu za obdobie apríl 2017 – september 2017.

geografického blokovania sa spotrebiteľom poskytne sloboda pri nakupovaní online, zvýši sa transparentnosť a zlepši sa možnosť výberu z **cien za dodávanie balíkov** v prípade nákupov online. Spolu s novým **rámcom pre daň z pridanej hodnoty pre elektronický obchod** a novými **zmluvnými pravidlami** pre online obsah aj tovar sa do konca mandátu tejto Komisie zavedie komplexný rámec elektronického obchodu, ktorý bude podporený solídnu **spoluprácou v oblasti ochrany spotrebiteľa**. Na zabezpečenie tohto pokroku má kľúčový význam ukončenie rokovaní o návrhoch **zmluvných pravidiel**, aby spotrebiteľia mohli nakupovať online s dôverou, že opravné prostriedky v prípade akéhokoľvek nefunkčného digitálneho obsahu – ako je stiahnutá hudba alebo softvér – sú rovnaké bez ohľadu na to, kde v EÚ sa nákup uskutočnil. Vďaka lepšiemu právnemu rámcu sa očakáva, že ďalších 122 000 podnikov začne predaj online zákazníkom v iných členských štátoch, čím sa hospodárstvo EÚ zvýši o 4 milióny EUR.

Základným stavebným prvkom dôvery používateľov je **kybernetická bezpečnosť** riešení zameraných na údaje. Úvodným zásadným krokom smerom ku kybernetickej odolnosti EÚ je úplné vykonávanie prvého spoločného právneho predpisu o kybernetickej bezpečnosti v rámci celej EÚ všetkými členskými štátmi (smernica o bezpečnosti siete a informačných systémov²⁰). Keďže hlavné nástroje boja v oblasti kybernetickej bezpečnosti sa v súčasnosti nachádzajú v národných rukách, uvedená smernica prispeje k vyšším štandardom, zatiaľ čo navrhovaný rámec certifikácie kybernetickej bezpečnosti²¹ pomôže rozširovať riešenia kybernetickej bezpečnosti. Urýchlené dosiahnutie dohody medzi Európskym parlamentom a Radou by pomohlo rýchlo zaviesť prísnejšie štandardy odolnosti produktov a podporiť dôveru spotrebiteľov v celej EÚ v bezpečnosť už v štádiu návrhu. Kybernetická bezpečnosť musí byť podporená účinným odrádzaním od trestnej činnosti: nevyhnutné bude rýchlo prijať ambiciózný súbor spoločných minimálnych pravidiel pre boj proti podvodom a falšovaniu bezhotovostných platobných prostriedkov²².

Od septembra 2018 sa budú uplatňovať požiadavky na schémy **elektronickej identifikácie**, ktoré budú zaručovať interoperabilitu verejnej elektronickej identifikácie a iných zabezpečených služieb v celej Únii²³. Spolu s **jednotnou digitálnou bránou**, ktorá bude slúžiť na sprístupňovanie informácií a postupov online, budú môcť členské štáty ponúkať jednoduchšie prostredie pre spotrebiteľov a podniky pri ich styku s orgánmi verejnej správy v EÚ.

Európske hospodárstvo založené na údajoch takisto závisí od kvalitného pripojenia, aby sa digitálny obsah mohol poskytovať do všetkých kútov EÚ vrátane satelitnou komunikáciou. Preto je potrebná dohoda medzi Európskym parlamentom a Radou týkajúca sa **kódexu elektronickej komunikácie**, ktorý bude zárukou toho, že do roku 2020 všetky členské štáty EÚ pridelia frekvencie potrebné na zavedenie novej, piatej generácie sieťových technológií známej ako 5G²⁴. Týmto sa vytvorí stabilný regulačný rámec pre investície do sietí s vysokou kapacitou. Na zavedenie automatických služieb mobility bude treba modernizovať siete

²⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1148 zo 6. júla 2016 o opatreniach na zabezpečenie vysokej spoločnej úrovne bezpečnosti sietí a informačných systémov v Únii.

²¹ COM(2017) 477 z 13. septembra 2017.

²² COM(2017) 489 z 13. septembra 2017.

²³ Nariadenie (EÚ) č. 910/2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu (eIDAS).

²⁴ COM(2016) 590 zo 14. septembra 2016.

pozdlž hlavných dopravných trás, pričom zavedenie týchto služieb v nemocniciach bude potrebné na to, aby lekári mohli poskytovať konzultácie a vykonávať operácie na diaľku²⁵.

Pre rozvoj európskej kultúry a identity v digitálnom veku má okrem toho kľúčový význam dohoda o **autorských právach**, ktorá zabezpečí odmeňovanie tvorcov, keď sa nimi vytvorený obsah zdieľa online platformami²⁶.

Európsky parlament a Rada teraz musia urýchliť prácu zameranú na uzavretie rokovaní o všetkých týchto návrhoch do konca roku 2018 s cieľom dokončiť digitálny jednotný trh v prospech európskych občanov.

4. Budúcnosť digitálneho jednotného trhu: správne prostredie pre rast

Digitalizácia je kľúčom k zachovaniu a vytváraniu pracovných miest v EÚ v budúcnosti. V súčasnosti je vysokodigitalizovaná iba pätina európskych podnikov²⁷. Obrovské výhody, ktoré ponúka stratégia digitálneho jednotného trhu, možno využiť iba vtedy, ak sa digitalizácia rozšíri do celého hospodárstva EÚ. Aby sa to mohlo stať, EÚ musí plniť kľúčovú pomocnú úlohu pri vytváraní správneho prostredia.

Sociálne siete a digitálne platformy

Obchodný model sociálnych sietí a digitálnych platforiem je založený z podstatnej časti na údajoch, ktoré získavajú od svojich používateľov. Používateľom ponúkajú výhody, ale niektoré z ich postupov využívania údajov vyvolávajú aj vážne otázky a vyžadujú si neustálu ostražitosť.

Zdá sa, že algoritmy, ktoré prinášajú správy používateľom sociálnych médií, často uprednostňujú senzačný alebo reklamný obsah a uľahčujú zacielenie informácií na konkrétne skupiny používateľov. Môže to zjednodušiť manipuláciu mienky častí verejnosti, ktoré sa čoraz viac vyhýbajú alternatíve, ktorou sú vysokokvalitné a dôveryhodnejšie zdroje správ, a prispievať k polarizácii, či dokonca radikalizácii názorov. Výsledkom je šírenie **dezinformácií**, ktoré majú vplyv v čase osobitne dôležitých volieb. Navyše sa zákony o volebnej reklame a pravidlá financovania volebných kampaní ťažko presadzujú online a z tohto dôvodu hrozí riziko destabilizovania volebného procesu.

Nedávne voľby a referendá v USA a EÚ, ako aj odhalenia týkajúce sa spoločností Facebook a Cambridge Analytica ukázali, ako vyzerajú tieto techniky a postupy v praxi. Komisia podniká kroky na zlepšenie transparentnosti obsahu a na vytvorenie siete na kontrolu faktov v EÚ, aby pomohla používateľom posúdiť dôveryhodnosť zdrojov správ, ako aj ich vlastné vystavenie rôznym zdrojom informácií, a do konca roka posúdi, či sú potrebné ďalšie regulačné opatrenia²⁸.

Komisia diskutovala s volebnými orgánmi členských štátov aj o najlepších postupoch na identifikáciu, zmiernenie a riadenie kybernetických a dezinformačných rizík pre volebný

²⁵ Oznámenie s názvom Pripojenie pre konkurencieschopný digitálny jednotný trh – smerom k európskej gigabitovej spoločnosti, COM(2016) 587 zo 14. septembra 2016; Oznámenie s názvom 5G pre Európu: Akčný plán, COM(2016) 588 zo 14. septembra 2016; Oznámenie s názvom Na ceste k automatizovanej mobilite: stratégia EÚ pre mobilitu budúcnosti, COM(2018) 283 zo 16. mája 2018; Oznámenie s názvom O uľahčovaní digitálnej transformácie zdravotnej a inej starostlivosti, COM(2018) 233 z 25. apríla 2018.

²⁶ COM(2016) 593 a COM(2016) 594 zo 14. septembra 2016.

²⁷ Európska komisia, Hodnotiaca tabuľka digitálnej agendy 2017.

²⁸ Oznámenie o boji proti dezinformáciám na internete: európsky prístup, COM(2018) 236 z 26. apríla 2018.

proces v rámci prípravy volieb do Európskeho parlamentu v máji 2019 a vyzve zainteresované strany k ďalším záväzkom na riešenie týchto otázok, predovšetkým na nasledujúcom výročnom kolokviu o základných právach v novembri 2018, ktoré bude venované demokracii.

Európa koná aj s cieľom chrániť občanov pred nezákonným obsahom. V odporúčaní Komisie o **opatreniach na účinný boj proti nelegálnemu obsahu na internete** sa odporúčajú konkrétne opatrenia pre platformy a členské štáty, aby sa zlepšilo zisťovanie nelegálneho obsahu, jeho odstraňovanie, ako aj prevencia proti nemu²⁹. Komisia zhromažďuje dôkazy o účinnosti dobrovoľných opatrení a rozsahu problému a do konca roka 2018 preskúma ďalšie možné opatrenia na zlepšenie účinnosti boja proti nezákonnému obsahu na internete.

Digitálne platformy často slúžia ako online sprostredkovatelia, ktorí umožňujú podnikom osloviť zákazníkov. Sú to veľmi dôležité prostriedky na dosiahnutie zákazníkov a ich úloha je v modernom hospodárstve zásadná. Aby sa zaručilo spravodlivé, predvídateľné, udržateľné a dôveryhodné podnikateľské prostredie, Komisia navrhla pre takéto digitálne platformy **povinnosti transparentnosti a nápravy**³⁰. Tieto opatrenia by zahŕňali povinnosti platforiem informovať komerčných používateľov o kritériách používaných na určovanie poradia obsahu komerčných používateľov, o chystaných zmenách v obchodných podmienkach a o ich využívaní údajov pochádzajúcich zo sprostredkovateľských služieb³¹. Potreba akýchkoľvek ďalších opatrení sa bude ďalej posudzovať. Európsky parlament a Rada by mali tento návrh prioritne posúdiť.

Požiadavka na povinnú transparentnosť miesta v poradí je doplnkom k návrhu predloženému v rámci balíka **Nová dohoda pre spotrebiteľov**, aby sa pre spotrebiteľov jasne označovali všetky propagované výsledky vyhľadávania založené na platbách, ako aj k požiadavke informovať o hlavných parametroch určujúcich poradie na online trhoch³².

Investovanie do údajov, umelej inteligencie a vysokovýkonnej výpočtovej techniky

Pripojené digitálne technológie a dátové aplikácie sú srdcom inovácií vo všetkých sektoroch³³. Účinné pravidlá EÚ na ochranu údajov, ktoré platia online aj offline, poskytujú základ pre regulačný režim pre inovácie svetovej triedy, ktorému môžu používatelia dôverovať a ktorý umožňuje nášmu priemyslu získať konkurenčné výhody v globálnom dátovom hospodárstve.

Údaje budú podporovať digitálne inovácie za predpokladu, že sa bude paralelne investovať do digitálnych kapacít potrebných na spracúvanie exponenciálne rastúceho množstva údajov. Nedávny **balík týkajúci sa údajov** odomkne možnosti verejných a vedeckých údajov a otvorí ich na opätovné použitie európskymi začínajúcimi podnikmi³⁴. Povolenie opätovného použitia údajov je nevyhnutné na prácu s analytickými nástrojmi pre veľké dáta, čo bude

²⁹ C(2018) 1177 z 1. marca 2018.

³⁰ Napríklad predchádzanie vyradeniu podnikov z poradia bez oznámenia alebo jasných dôvodov, netransparentné podmienky prístupu k údajom alebo poskytnutie lepšej viditeľnosti vlastnému spotrebnému tovaru ako tovaru poskytovanému inými podnikmi používajúcimi online sprostredkovateľské služby.

³¹ Nariadenie o podpore spravodlivosti a transparentnosti pre komerčných používateľov online sprostredkovateľských služieb, COM(2018) 238 z 26. apríla 2018.

³² COM(2018) 185 z 11. apríla 2018.

³³ COM(2018) 306 – Obnovený európsky program pre výskum a inovácie – Šanca pre Európu formovať svoje vedúce postavenie v oblasti technológií.

³⁴ Oznámenie „Smerom k spoločnému európskemu dátovému priestoru“, COM(2018) 232 z 25. apríla 2018 a sprievodný balík.

stimulovať hospodársky rast, pomáhať inovácii a prispievať k riešeniu kľúčových spoločenských výzev, ako je zdravotná starostlivosť alebo verejná doprava. Balík týkajúci sa údajov ponúka aj ďalšie usmernenia pre zdieľanie súkromných údajov a pomôže uvoľniť údaje, ktoré sú kľúčové pre inovácie. Napríklad na vývoj nových foriem personalizovaných liekov výskumníci v EÚ potrebujú prístup k veľkému počtu ľudských genómov³⁵ a osobných zdravotných záznamov pacientov³⁶.

Údaje sú surovinou pre **umelú inteligenciu** a algoritmy sú mechanizmami, prostredníctvom ktorých aplikácie umelej inteligencie využívajú údaje a učia sa nové úlohy. Strojová čitateľnosť a spoločné formáty údajov sú kľúčové pre aplikácie umelej inteligencie na vývoj a samoorganizáciu údajov³⁷. Hodnoty Únie, ako aj právna istota zabezpečená novým režimom ochrany údajov pomáhajú zaručiť správne prostredie na vývoj techník strojového učenia pre umelú inteligenciu v EÚ – také, v ktorom algoritmy a programy učiace sa z ľudského správania sa zohľadňujú vysoké štandardy ochrany údajov a základných práv a neprenehávajú takéto inovácie tým, ktorí pracujú bez takýchto štandardov³⁸. Komisia predložila rámec, ktorý Európe umožní maximalizovať výhody umelej inteligencie, a navrhla cieľ ročných investícií od súkromných a verejných aktérov vo výške aspoň 20 miliárd EUR ročne medzi rokmi 2020 a 2030, aby Európa mohla naplno využiť túto kľúčovú podpornú technológiu³⁹. Očakáva sa, že len samotné využívanie umelej inteligencie zvýši objem svetového hospodárstva až o 13 biliónov EUR do konca nasledujúceho desaťročia; EÚ musí investovať, aby sa stala lídrom tohto rastu⁴⁰. Okrem toho údaje a služby vychádzajúce z **kozmetických systémov** vrátane údajov získaných pozorovaním Zeme, informácií na určenie geografickej polohy a satelitnej komunikácie môžu podporiť prístupy využívajúce umelú inteligenciu a pomôcť vytvoriť veľa podnikateľských príležitostí vo všetkých členských štátoch.

Komisia predložila aj návrh na zriadenie **spoločného podniku vysokovýkonnej výpočtovej techniky**, aby sa združili obmedzené zdroje a obstarali vysokovýkonné počítače, ktoré sú potrebné, ak chceme byť aj naďalej lídrom vo výskume a inováciách, predovšetkým v oblasti umelej inteligencie a iných aplikácií veľkých dát⁴¹. Tento nástroj musí konečne schváliť Rada v septembri 2018, aby sa verejné obstarávania mohli začať od 1. januára 2019. Akékoľvek oneskorenie pri prijímaní tohto návrhu by viedlo k tomu, že zahraniční konkurenti získajú výhodu pri prinášaní prelomových inovácií na trh.

Rovnako má EÚ dôležité investičné medzery v oblasti **zručností a digitálnej pripojiteľnosti** vrátane potreby naplno sa chopiť príležitostí, ktoré ponúka **internet vecí**,⁴² čomu sa treba intenzívne venovať v nadchádzajúcich rokoch. Pri súčasných investičných trendoch máme

³⁵ Štrnásť členských štátov podpísalo vyhlásenie o spolupráci „Smerom k prístupu k aspoň jednému miliónu sekvencovaných genómov v Európskej únii do roku 2022“: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-countries-will-cooperate-linking-genomic-databases-across-borders>.

³⁶ Oznámenie o uľahčovaní digitálnej transformácie zdravotnej a inej starostlivosti na digitálnom jednotnom trhu, posilňovaní postavenia občanov a budovaní zdravšej spoločnosti, COM(2018) 233 z 25. apríla 2018.

³⁷ Jednotlivci majú napríklad právo, v zmysle všeobecného nariadenia o ochrane údajov, nepodliehať rozhodnutiu založenému výlučne na automatizovanom spracúvaní a ktoré má právne účinky, ktoré sa dotknutej osoby týkajú alebo ju podobným spôsobom významne ovplyvňujú. Uplatňujú sa určité výnimky.

³⁸ Kroky v tejto súvislosti sú naznačené v oznámení o umelej inteligencii pre Európu, COM(2018) 237 z 26. apríla 2018.

³⁹ Oznámenie o umelej inteligencii pre Európu, COM(2018) 237 z 26. apríla 2018.

⁴⁰ 14 % celosvetového hrubého domáceho produktu, správa spoločnosti Price Waterhouse Cooper – *Sizing the prize: What's the real value of AI* (Odhad odmeny: aká je skutočná hodnota umelej inteligencie), (2017).

⁴¹ COM(2018) 8 z 11. januára 2018.

⁴² V tomto kontexte Komisia nedávno predložila iniciatívu súvisiacu s patentmi nevyhnutnými pre normy stanovujúcu jasnejší rámec na motivovanie vývoja kľúčových technológií. COM(2017) 712 z 29. novembra 2017.

kombinovanú medzeru verejno-súkromných investícií vo výške 155 miliárd EUR na dosiahnutie cieľov pripojiteľnosti do roku 2025. Existuje aj výrazný nedostatok požadovaných zručností a nesúlad zručností, pretože približne 40 % pracovnej sily v Európe potrebuje zlepšiť digitálne zručnosti⁴³ a 70 miliónov Európanov nedosahuje základnú gramotnosť a matematickú gramotnosť⁴⁴. Takisto 40 % spoločností, ktoré sa usilujú prijať do zamestnania digitálnych špecialistov, čelí problémom pri ich hľadaní (profesionáli v oblasti informačných a komunikačných technológií predstavujú nedostatkovú profesiu v 24 členských štátoch EÚ). Ďalej sa odhaduje, že dopyt po odborníkoch v oblasti informačných a komunikačných technológií stúpne približne o 10 % medzi rokmi 2015 – 2025, čo bude v praxi znamenať približne 400 000 nových pracovných miest⁴⁵.

Ako reakciu na tieto potreby investícií Komisia vo svojom návrhu **viacročného finančného rámca** na roky 2021 – 2027 výrazne posilnila ambície podporovať digitálne priority na úrovni EÚ tým, že navrhla nový program Digitálna Európa, ako aj kľúčovými príspevkami do nového digitálneho hospodárstva v oblastiach, ako je výskum a inovácie, politika súdržnosti a Nástroj na prepájanie Európy⁴⁶. Toto ďalšie úsilie z rozpočtu EÚ však musí byť pokryté dodatočnými investíciami členských štátov a musí motivovať súkromný sektor, aby sa zabezpečila veľmi potrebná konkurencieschopnosť európskeho hospodárstva a zlepšovanie zručností európskych pracovníkov.

V balíku návrhov z 25. apríla 2018 Komisia predložila všetky zostávajúce opatrenia súvisiace s digitálnym jednotným trhom a predstavila rámec pre budúcnosť umelej inteligencie. Komisia vyzýva na podporu týchto opatrení a prednostnú prácu na nich, aby sa zabezpečilo rýchle prijatie príslušných právnych aktov.

5. Záver

Výhody digitálneho jednotného trhu sa postupne šíria medzi občanov a podniky v EÚ. Treba vyvinúť dodatočné úsilie, aby sa uzavreli rokovania o zostávajúcich neprerokovaných návrhoch a splnil cieľ Európskej rady dospieť k dohode o stratégii digitálneho jednotného trhu do konca roka 2018.

EÚ už má k dispozícii pravidlá na účinné riešenie nových výziev v oblasti údajov za predpokladu, že všetci aktéri budú úzko spolupracovať na účinnom vykonávaní a uplatňovaní nových nástrojov na ochranu práva na súkromie a ochranu osobných údajov jednotlivcov, ale aj v širšom zmysle s cieľom ochraňovať základy našich demokracií založených na slobodných voľbách, slobode prejavu a otvorenej a rôznorodej diskusii, v ktorej možno spochybniť dezinformácie.

Vzhľadom na strategický význam všeobecného nariadenia o ochrane údajov, pokiaľ ide o zvrchovanosť Európskej únie v oblasti údajov, všetky členské štáty by mali uľahčiť jeho okamžité a priame uplatňovanie od 25. mája 2018 aj prijatím všetkých súvisiacich opatrení. Rokovania o nariadení o ochrane súkromia v elektronickej komunikácii a o aktualizovanom

⁴³ COM(2018) 306 – Obnovený európsky program pre výskum a inovácie – Šanca pre Európu formovať svoje vedúce postavenie v oblasti technológií.

⁴⁴ Oznámenie o novom programe v oblasti zručností pre Európu, COM(2016) 381 z 10. júna 2016.

⁴⁵ Cedefop: Panoráma zručností (2016) – *Information and Communications Technology (ICT) professionals: skills opportunities and challenges* [Profesionáli v oblasti informačných a komunikačných technológií (IKT): príležitosti a výzvy, pokiaľ ide o zručnosti].

⁴⁶ COM(2018) 321 z 2. mája 2018 – Moderný rozpočet pre Úniu, ktorá chráni, posilňuje a obraňuje – Viacročný finančný rámec na roky 2021 – 2027.

nariadení EÚ o ochrane jednotlivcov so zreteľom na spracovanie osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov by sa mali čo najskôr ukončiť.

Pri riadení digitálnej transformácie by sme mali naďalej sledovať rýdzo európsky prístup, ktorý je založený na našich hlavných hodnotách a ktorý zabráni samozničujúcim pretekom ťahajúcim nás ku dnu. Regulačné prostredie musí byť navrhnuté tak, aby podporovalo jednotlivcov a tvorcov rovnako v online aj offline prostredí. Takto sa EÚ môže stať lídrom v stanovovaní globálnych štandardov v oblasti ochrany osobných údajov, kybernetickej bezpečnosti, neutrality siete, ako aj spravodlivosti a zodpovednosti na trhu platforiem. A vďaka dôveryhodným digitálnym službám a inováciám sa môže stať lídrom pri ich zavádzaní do praxe.

Samotné zavedenie regulačného rámca však z EÚ neurobí lídra v digitálnom hospodárstve. Aby sa to dosiahlo, európske vlády a podniky – veľké i malé – musia investovať do nesmiernych príležitostí, ktoré ponúkajú také technológie ako umelá inteligencia a veľké dáta (big data), a využívať ich. A digitálny jednotný trh musia využiť ako štartovaciu plochu na zavádzanie konkurencieschopných riešení v globálnom dátovom hospodárstve.

Komisia vyzýva lídrov, aby prediskutovali uvedené hlavné politické priority a vydali k nim strategické usmernenia s cieľom dokončiť digitálny jednotný trh do konca tohto roka a zabezpečiť dôkladnú ochranu údajov, na ktorej možno vybudovať dynamickú digitálnu Európu.

Komisia vyzýva lídrov, aby viedli diskusiu a vydali strategické usmernenia s cieľom:

- 1. podniknúť s najvyššou naliehavosťou všetky zostávajúce kroky, ktoré sú potrebné na prípravu uplatňovania všeobecného nariadenia o ochrane údajov vo všetkých členských štátoch;*
- 2. vyzvať Radu, aby sa rýchlo dohodla na svojej rokovacej pozícii k nariadeniu o ochrane súkromia v elektronickej komunikácii, ktorého cieľom je zabezpečiť dôvernú elektronickej komunikácie, aby sa rokovania mohli začať v júni 2018 s cieľom jeho prijatia koncom roka 2018;*
- 3. zabezpečiť, aby sa v súlade s výzvou Európskej rady z októbra 2017 spoluzákonodarcovia do júna 2018 dohodli na kódexe elektronickej komunikácie a nariadení o voľnom toku iných ako osobných údajov, ako aj na všetkých ďalších neprerokovaných návrhoch týkajúcich sa digitálneho jednotného trhu do konca roka 2018,;*
- 4. mobilizovať verejné a súkromné investície, ktoré podniky a verejný sektor potrebujú na zavedenie umelej inteligencie, opatrení v oblasti kybernetickej bezpečnosti, sietí pripojenia 5G, vysokovýkonnej výpočtovej techniky a ďalších nových digitálnych technológií, a podporovať digitálne zručnosti, ktoré sú nevyhnutné na podnecovanie inovácií a ktoré sú kľúčom k našej budúcej konkurencieschopnosti v globálnom dátovom hospodárstve.*